

It determines that there are different interpretations of the concept of the communicative culture, its structure and functions. Taking into account the specifics of the technical specialists, the author defines communicative culture as an integral quality of the personality of the future engineer, characterised by a set of communicative knowledge, the ability to control and regulate their speech behaviour, competently and convincingly argue their position, the ability to conduct business negotiations in the process of professional activity, quickly navigate the communicative situation and choose the necessary style of behaviour to achieve the goal of a communicative act, to cooperate productively in the process of solving professional problems. The communicative culture defines the acquired ability of the individual, which must be formed and developed in the process of the purposeful and systematic educational work at higher professional educational institutions.

Key words: *the communicative culture, the experimental program, formation of the communicative culture, future engineer, content of the program, principles of the program implementation, method of the program implementation, stages of the program implementation.*

УДК 373.5.016:[821.161.2:7](075)

Гоголь Н. В.

МИСТЕЦЬКИЙ КОНТЕКСТ СУЧАСНИХ ПІДРУЧНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ 10 КЛАСУ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ В ШКІЛЬНІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ ОСВІТІ

У статті у рамках реалізації проекту “Мистецтво – здійснення мрій”, що відбувся за сприяння Британської Ради в Україні, розглянуто дидактико-методичний потенціал чинних підручників української літератури для 10 класу (рівень стандарту, 2018) на предмет утілення рекомендаційної рубрики “Мистецький контекст”. Акцентовано на проблемі культурологічного підходу як концептуальній основі модернізації змісту шкільної літературної освіти. Доведено, що засадничі ідеї культурологічного підходу в процесі вивчення української літератури послідовно реалізовано у літературно-критичному матеріалі, методичному апараті, ілюстративному матеріалі підручників української літератури для 10 класу, рекомендованих МОН України. Проаналізовано принципи втілення рекомендаційної рубрики “Мистецький контекст” у розрізі означеної проблеми.

Ключові слова: *українська література, культурологічний підхід, шкільний підручник, мистецький контекст, обізнаність та самовираження у сфері культури, читацька компетентність, мистецтво живопису.*

Актуальним в умовах сучасних реалій є звернення до благодійних фондів і організацій, що на конкурсних умовах фінансують певні проекти або програми. Нині проектна діяльність стає визначальною характеристикою організації роботи в науці, освіті, культурі та інших галузях, що вимагають постійних інновацій, ініціативи, уміння залучати ресурси й ухвалювати рішення для позитивних перетворень, змін. Проект “Мистецтво – здійснення мрій” реалізовувався на початку 2019 року в м. Бар на Вінниччині та довколишніх селах за сприяння ГО “Унікальна країна” і фінансової підтримки Британської Ради в Україні в межах програми для молоді у галузі міжкультурного діалогу і соціального розвитку “Активні громадяни”. Виконуючи освітню та соціальну дію, проект об’єднав зусилля, ресурси, можливості й потенціал його виконавців завдяки партнерській взаємодії відділу освіти місцевої райдержадміністрації, сільських шкіл, соціально-гуманітарного підрозділу Барської міської ОТГ, міського ліцею № 2, Спілки художників “Барви” та кафедри мистецьких дисциплін (зокрема, викладачів за спеціальністю “Образотворче мистецтво”) Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені М. Грушевського, а також кафедри української мови, літератури та методики навчання Глухівського НПУ імені О. Довженка (учасник проекту – кандидат педагогічних наук, доцент Н. В. Гоголь). Команда проекту залучала сільських дітей до творчого розвитку засобами художнього мистецтва, проводила виїзні майстер-класи з виставками дитячих малюнків у сільській місцевості, які були представлені на підсумковій виставці у міській мистецькій галереї.

Автор цієї публікації як організатор й учасник проекту брала участь у розробці його концепції, реалізації запланованих заходів й оцінці результатів. Під час проекту нами проведено наукове дослідження щодо реалізації культурологічного підходу засобами шкільного підручника, втіленого у рекомендаційній рубриці “Мистецький контекст”.

Мета статті – у рамках реалізації проекту “Мистецтво – здійснення мрій” розкрити дидактико-методичний потенціал чинних підручників української літератури для 10 класу (рівень стандарту, 2018), рекомендованих МОН України, на предмет утілення рекомендаційної рубрики “Мистецький контекст” як одного з дієвих засобів реалізації культурологічного підходу в сучасній шкільній літературній освіті.

Ідея культурологічного підходу до вивчення української літератури є однією з провідних у національній системі шкільної літературної освіти, про що регламентовано в Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Концепції “Нова українська школа”, Державному стандарті базової та повної загальної середньої освіти, Концепції літературної освіти.

Так, у Концепції Нової української школи, чинній програмі з української літератури для профільної школи серед десяти ключових компетентностей чільне місце належить обізнаності та самовираженню у сфері культури, що передбачає забезпечення здатності розуміти твори мистецтва, формувати власні мистецькі смаки, самостійно виражати ідеї, досвід та почуття за допомогою мистецтва, а також глибоке розуміння власної національної ідентичності як підґрунтя відкритого ставлення та поваги до розмаїття культурного вираження інших [6, с. 12; 8, с. 5–6].

У Державному стандарті базової та повної загальної середньої освіти наголошується на важливості усвідомлення учнями “художньої літератури як важливого складника мистецтва; ознайомлення учнів із фундаментальними цінностями світової художньої культури; розкриття особливостей творів, літературних явищ і фактів у широкому культурному контексті...” [3].

Переконаливою є думка С. Жили, яка стверджує, що нині “глибше усвідомлюється важливість комплексного підходу до використання культурологічного впливу різних видів образотворчості в процесі вивчення літератури, необхідність формування в особистості цілісної картини світу” [4, с. 7]. Важливість означеної проблеми зумовлює необхідність системного підходу до реалізації культурологічного принципу навчання української літератури засобами шкільного підручника.

Проблемі культурологічного підходу в освіті присвячені праці І. Балхарової, М. Бастуна, Є. Бондаревської, В. Гури, І. Зязюна, І. Колмолгорової, А. Погодіної, О. Рудницької, В. Сластьоніна, Г. Тарасенко, О. Тюрдьо, Є. Фортунатової та інших.

У предметній дидактиці проблема культурологічного підходу до вивчення української літератури розглядається у працях В. Братко (культурологічний принцип вивчення української літератури в основній школі), Н. Волошиної (естетичне виховання учнів засобами взаємодії мистецтв), В. Гладішева (культурологічний контекст аналізу художнього твору), С. Жили (міжмистецькі зв'язки у процесі навчання української літератури), С. Молочко (формування компетентності “Обізнаність та самовираження у царині культури” у процесі вивчення української літератури), В. Пустохіної (формування культурологічної компетентності старшокласників у процесі вивчення української літератури), Г. Токмань (діалогічно-екзистенціальне прочитання художніх творів), В. Шуляра (культурологічні та літературознавчі складники сучасного уроку української літератури), Т. Яценко (вивчення української літератури в мистецькому контексті) та інших. Водночас подальшого ґрунтовного розгляду потребує проблема реалізації культурологічного підходу на уроках української літератури у профільній школі засобами шкільного підручника.

Засадничі ідеї культурологічного підходу в процесі навчання української літератури послідовно реалізовано у біографічних нарисах, літературно-критичному матеріалі, методичному апараті та ілюстративному матеріалі чинних підручників, а також у тематично-стильовій різноманітності пропонованих для розгляду художніх творів, які втілюють не лише предметні (літературні) і ключові компетентності, а і впливають на формування емоційно-ціннісної сфери учнів. Навчальний матеріал, уміщений до чинних підручників з української літератури, структуровано на основі наскрізних культурологічних тем, які істотно допомагають розвинути внутрішній світ особистості. У науковій розвідці акцентовано увагу на творах живопису, що сприяють формуванню емоційної реакції школярів, допомагають старшокласникам орієнтуватися у формах діалогу культур різних епох, мистецьких напрямках, явищах, художніх творах.

Одним із чинних підручників з української літератури, за яким навчаються десятикласники у 2018–2019 н. р. є підручник “Українська література. 10 клас” (автор – О. Авраменко) [1]. Мистецький контекст у ньому різнопланово представлено архітектурою, живописом, графікою, музикою, скульптурою, театром і кіно, хореографією, художньою літературою тощо. Аналізуючи мистецькі шедеври, учні вчать з'являти специфіку розкриття теми у різних видах мистецтва, визначають роль і місце української літератури у загальноєвропейському та світовому контекстах. У підручнику подано низку репродукцій художніх картин: І. Рєпін “Запорожці пишуть листа турецькому султану”, М. Неврев “Торг. Сцена з кріпацького побуту”, М. Михайлошина “Садок вишневий коло хати”, К. Трутовський “Малоросійський пейзаж”, К. Піскорський “Україна пригноблена”, К. Малевич “Корова і скрипка”, Є. Сагайдачний “По воду”, В. Кандинський “Імпровізація. Ущелина”, О. Болотов “Пшеничне поле”, Ф. Ч. Гассам “За піаніно”, Б. Лінч “Фортепіано”, М. Ярошенко “Курсистка”, В. Винниченко “Карпатський пейзаж”, “На березі”, “Портрет дружини”, “Автопортрет”, “Закуток”, “Дівчина з квітами”, В. Куш “Свічка”, О. Гудима “Стояла я і слухала весну...”, Х. Нельсон-Рід “Подвійне полум'я”, М. Чурльоніс “Казка королів” та інші. Художні полотна суттєво доповнюють сприйняття поданого у підручнику інформативного матеріалу, систематизують уявлення дітей про специфіку розкриття певних тем та образів різними видами мистецтва та мистецькими напрямками, панорамно ілюструють розвиток культури шляхом взаємодії та синергії мистецтв, виступають дієвим засобом створення історико-культурного тла. Так, наприклад, під час ознайомлення з реалістичною прозою старшокласникам запропоновано прочитати про реалізм у малярстві та розглянути репродукції картин художників (Г. Курбе “Жінки, що просяють зерно”, А. Мокрицький “Портрет дружини”), визначити ознаки реалізму і романтизму на основі аналізу пейзажних полотен.

Однак роботи над окремими репродукціями картин художників у завданнях і запитаннях підручника не передбачено. Наприклад, у ситуативній, несистематичній рубриці “Мистецький контекст” авторами подано довідкову інформацію про Р. Санті та його мистецький шедевр “Сікстинська Мадонна”. Учні можуть поми-

луватися творінням художника на сторінках підручника, але жодного завдання, яке б скеровувало до роботи над репродукцією цієї картини, автори не пропонують [1, с. 84].

У 10 класі учні, відповідно до чинної програми, ознайомлюються з мистецькими напрямками, інформаційний матеріал про які авторами підручника доцільно підсилено репродукціями картин художників, світлинами мистецьких виробів майстрів (виробництво скла гутним способом), поєднанням музичних та живописних творів (імпресіонізм – К. Моне “Враження. Схід сонця”, “Поле маків”, О. Мурашко “Кав’ярня”; експресіонізм – К. Мунк “Крик”; звукосимволізм – М. Чурльоніс “Рай”). На розуміння дітьми втілення певної ідеї (образу, теми) в різних видах мистецтва, формування умінь визначати, аналізувати та оцінювати майстерність митців націлюють такі запитання, наприклад: “Які ознаки символізму наявні у музичній композиції “Симфонія моря” і малярських роботах М. Чурльоніса? [1, с. 238]; “Розгляньте репродукції картин художника-символіста М. Чурльоніса. Чи співзвучні вони із поезіями М. Вороного?” [1, с. 239]. Пропоновані запитання налаштовують дітей на розуміння впливу музичної композиції на твори візуальних видів мистецтва (живопису, графіки, архітектури) та художньої літератури.

Мистецький контекст підручника також доповнено низкою ілюстрацій до художніх творів (А. Базилевич “Кайдашева сім’я”, В. Євдокимов “Малий Чіпка”, В. Чебанік “Чари ночі” тощо), робота над якими передбачає визначення та порівняння втілення епізоду в літературному творі та інших видах мистецтва, оцінювання майстерності ілюстратора. Проте і такі види робіт не є наскрізними у рубриках аналізованого підручника.

У підручнику “Українська література (рівень стандарту) для 10 класу закладів загальної середньої освіти” (авторський колектив – О. Слоньовська, Н. Мафтин, Н. Вівчарик) мистецький контекст подано у рубриці “Мистецькі діалоги” [7]. Цікавим, на нашу думку, є вибір художніх полотен, пропонованих для ознайомлення учнів із мистецькими напрямками (Т. Яблоневська “Свіже повітря”, К. Мунк “Хвора дівчинка”, “Голгофа”, О. Новаківський “Пробудження”, “Втрачені надії”, М. Чурльоніс “Рай”, “Алегро”, В. В. Гог “Нічна тераса кафе” тощо).

Десятикласники не тільки розглядають мистецькі шедеври, але й самостійно визначають напрям, представлений в образотворчому мистецтві, та аргументують свій вибір. Так, вивчаючи реалізм у літературі, учні дізнаються про цей напрям в образотворчому мистецтві (мистецькі полотна І. Труша, К. Устияновича, С. Васильківського, М. Раєвської-Іванової). Пропоновані завдання націлюють на визначення спільних та відмінних рис, розуміння засобів творення образів у різних видах мистецтва, формують уявлення про взаємозв’язок літературно-мистецьких та культурних явищ.

Творчо-пошуковий характер завдань спонукає учнів працювати самостійно, знаходити необхідну інформацію, узагальнювати, давати оцінку сприйнятому. Наведемо окремі приклади з підручника: “Скориставшись додатковими джерелами інформації, знайдіть і розгляньте картину А. Куїнджі “Українська ніч”. Як ви думаєте, чому саме вона подобалася І. Нечую-Левицькому?” [7, с. 37]; “Мистецтвознавці постійно наголошують на синтезі мистецтв Чурльоніса-художника. Скористайтеся додатковою літературою, щоб пояснити це твердження” [7, с. 251].

Методично продуманими, на наш погляд, є завдання на порівняння репродукцій картин різних художників; музичного твору та мистецького полотна, визначення спільного та відмінного в тематиці; зіставлення схожих образів у літературі та образотворчому мистецтві, музиці тощо. Наведемо окремі приклади з підручника: “Порівняйте картину І. Рєпіна “Чоловік із боязких” із картиною французького художника Жуля Бастьєна-Лепажа “Малий конюх без роботи”. Що між ними спільного, а що в їхній тематиці відмінного?” [7, с. 109]; “Послухайте кантату Д. Січинського “Дніпро реве”. Спробуйте провести паралелі між музичним твором і картиною С. Васнецова “Дніпро перед бурею” [7, с. 113]; “Проінтерпретуйте картину В. Мельника “Той другий” та роботу К. Склос “Рівновага” як ілюстрації до повісті-новели “Сойчине крило” [7, с. 165] та інші. Пропоновані запитання і завдання сприяють формуванню в учнів умінь орієнтуватися у контексті художньої культури, оперувати необхідними знаннями про багатовимірний простір літературного твору та взаємозв’язки твору красного письменства з іншими видами мистецтва.

Отже, пропоновані авторами підручника для розгляду мистецькі зразки різнобічно ознайомлюють учнів із багатогранною мистецькою спадщиною як українських, так і зарубіжних митців, формують у старшокласників уміння визначати роль і місце української культури в загальноєвропейському і світовому контекстах, читати художні твори, використовуючи досвід взаємодії з творами різних мистецтв, виховують відкритість до міжкультурної комунікації.

Мистецький контекст у підручнику “Українська література (рівень стандарту): підручник для 10 кл. закладів загальної середньої освіти” (автори – Л. Коваленко, Н. Бернадська) представлено рубрикою “Література у колі мистецтв” [5]. Наскрізно на сторінках підручника вміщено репродукції портретів українських письменників у виконанні художників, художні фото митців, пейзажі, ілюстрації до літературних творів, зображення ювілейних монет, поштових марок, української геральдики, світлини з театральних вистав, скульптурні обриси, знімки музеїв, пам’ятників, барельєфів, пам’ятних плит, дерев’яних скульптур тощо.

Проте чимало ілюстративного матеріалу авторами залишено без належної уваги. Так, у підручнику запропоновано запитання і завдання лише до окремих мистецьких полотен: портретів І. Франка у виконанні І. Труша, Т. Франка та Ю. Журавля; В. Винниченка (художники – М. Глушенко, автопортрет письменника, Я. Філевич), Лесі Українки (художники В. Слєпченко; С. Караффа-Корбут, І. Труш, Ю. Журавель), М. Вороного (художник

М. Жук); репродукцій картин Б. Індрикова “Ноктюрн” у контексті вивчення новели “Impromptu phantasie” О. Кобилянської; мистецького полотна художника-експресіоніста К. Мунка “Воляння”.

У підручнику запропоновано запитання і завдання, спрямовані на формування в учнів умінь установлювати мистецькі паралелі у різних видах мистецтва (В. Гог “Сіяч”, К. Мунк “Меланхолія”, О. Роден “Уроки віри”). Пропоновані для розгляду та аналізу репродукції картин суголосні письменницьким творам – виразникам різних літературних напрямів. Так, наприклад, цікавим вирішенням під час опрацювання української модерної прози є подання авторами на сторінках підручника мистецьких полотен художників-імпресіоністів (К. Моне “Схід сонця”, М. Беркос “Маки цвітуть”), проте орієнтовних запитань і завдань для учнів не передбачено. Схожа тенденція спостерігається й у роботі над ілюстраціями до художніх творів, більшість із яких не має посилання на художника-ілюстратора і не передбачає орієнтовних завдань і запитань.

Мистецьке спрямування має рубрика “Літературознавчі координати”. Художньо-пізнавальні нариси рубрики ознайомлюють старшокласників із тенденціями розвитку мистецьких напрямів, їх представниками, засобами творення спільних ідей та образів у різних видах мистецтва.

Отже, розвитку культурної компетентності старшокласників у розглянутому підручнику сприяють змістове наповнення рубрик “Література в колі мистецтв”, “Літературознавчі координати”, “Ваші літературні проекти” та система запитань і завдань до них, що формує в учнів усвідомлення української художньої літератури як невід’ємної частини світового мистецтва.

Цікаве вирішення, на нашу думку, щодо ознайомлення учнів із культурно-мистецькою спадщиною України та світу запропоновано у підручнику “Українська література. 10 клас” (автори – О. Борзенко, О. Лобусова) [2]. Засадничі ідеї вивчення української літератури у культурологічному контексті послідовно втілено у запитаннях і завданнях таких рубрик підручника: “Опрацюємо прочитане, виявляємо читацьку, літературну компетентності”, “Запрошуємо до дискусії”, “Ділимося думками і враженнями”, “Виявляємо обізнаність у сфері культури” тощо. Цікаво, що підручник має інтернет-підтримку на сайті interactive.ranok.com.ua для користування електронними додатками.

Компетентнісна зорієнтованість навчального матеріалу підручника прослідковується у змісті художньо-публіцистичних нарисів, із яких діти дізнаються про розвиток культури у різні історичні періоди, внесок митців у культурний простір людської цивілізації, взаємозв’язок і взаємовплив між творами різних видів мистецтва тощо. На сторінках підручника авторами доцільно вміщено ілюстрації до літературних творів, репродукції картин. Роботу над формуванням в учнів творчих здібностей, розширення обізнаності у сфері мистецтва та культури запропоновано у запитаннях та завданнях рубрики “Виявляємо творчі здібності, обізнаність у сфері культури”. Подана рубрика акцентує на аналізі, зіставленні, визначенні спільних мотивів та образів у літературних творах та пропонується для розгляду в підручнику художніх полотен, ілюстраціях. Наведемо приклади з підручника: “Роздивіться портрети українських селян на сторінках підручника. Як ви вважаєте, чи могла б картина В. Тропініна бути портретом Чіпки? Створіть словесний портрет героя. Чи могла б картина А. Куїнджі бути портретом когось із персонажів роману. Якщо так, то кого саме?” [2, с. 49]; “Уважно роздивіться картину Рафаеля “Сікстинська Мадонна”. Які деталі ви помітили? Що вас найбільше вражає в цій картині?” [2, с. 79] та інші. Відповідаючи на запитання, учні вчаться критично мислити, створювати словесні образи на основі власної уяви та почуттів, визначати провідні мотиви, теми та образи, втілені у різних видах мистецтва тощо.

На сторінках підручника уміщено багатий, розлогий ілюстративний матеріал, проте авторами не передбачено запитань і завдань до більшості художніх фото митців, репродукцій портретів письменників (Ф. Крайський “Михайло Старицький”, І. Труш “І. Франко”, М. Жук “М. Коцюбинський”, “Микола Вороний”), репродукцій картин (К. Крижицький “Шлях”, А. Лосенко “Десять заповідей Мойсея”, К. Піссарро “Захід сонця в Сен-Шарлі. Ерань”, С. Обст “Гуцули”, І. Труш “Гуцулка з дитиною”, Й. Бокшай “Зустріч на полонині”, І. Беклемішева “Зачароване озеро”, І. Труш “Трембітарі”, Ф. Валлотон “Вальс”, К. Малевич “Пані за роялем”, В. Винниченко “Портрет дружини”, С. Делоне “Контрасти”, М. Жук “Чорне і біле”, В. Котарбінський “Дівчина серед мальв”, Ф. фон Штук “Звуки весни”, О. Шупляк “Лісова пісня”, П.-О. Ренуар “Весна. Чотири сезони”, Г. Клімт “Поцілунок”, А. Горська “Тарас Шевченко”, “Казка” та інші).

На формування в учнів компетентності “Ініціативність, підприємливість та обізнаність у сфері культури” акцентовані запитання і завдання, у яких учні визначаються в особистісних уподобаннях, презентують творчі ідеї, використовують комунікативні стратегії для формулювання власних пропозицій тощо. Наведемо один із прикладів: “Розгляньте ілюстрації до розділу підручника. Роботи якого художника зацікавили вас найбільше? Підготуйте повідомлення про вподобані вами картини. Поділіться цією інформацією зі своїми однокласниками та на своїй сторінці у соціальних мережах” [2, с. 125]. Використання таких завдань на уроках літератури націлює учнів до усвідомлення ролі комунікативних умінь для успішного професійного зростання, спонукає до використання комунікативних стратегій для вирішення власних ідей та пропозицій.

Висновки. Аналіз чинних підручників української літератури для 10 класу дає підстави стверджувати, що їх авторами майстерно дібрано багатий високохудожній, методично функціональний ілюстративний матеріал (портрети письменників, роботи художників, ілюстрації до творів тощо), що допомагає учневі глибоко осмислити зміст художніх творів у контексті різних видів мистецтва. Методичний апарат чинних підручників містить запитання і завдання репродуктивного, проблемного, творчо-пошукового характеру, що

забезпечує змістовну роботу учнів з ілюстративним матеріалом. Посилання на Інтернет-джерела, електронні додатки сприяють розвитку дослідницьких здібностей учнів, орієнтації в інформаційному середовищі, розвитку вмінь обмінюватися інформацією з електронних ресурсів із використанням сучасних інформаційних технологій.

Використана література:

1. Авраменко О. Українська література (рівень стандарту) : підручник для 10 кл. закл. загальн. серед. освіти. Київ, 2018. 256 с.
2. Борзенко О. Українська література (рівень стандарту) : підручник для 10 класу закл. заг. серед. освіти. Харків, 2018. 240 с.
3. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Жила С. Теорія і практика вивчення української літератури у взаємозв'язках із різними видами мистецтв у старших класах загальноосвітньої школи : монографія. Чернігів, 2004. 360 с.
5. Коваленко Л. Українська література (рівень стандарту) : підручник для 10 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ, 2018. 320 с.
6. Концепція “Нова українська школа” : затверджена Рішенням колегії МОН України від 27 жовтня 2016 р. URL: <http://ru.osvita.ua>.
7. Слоновьська О. Українська література (рівень стандарту) : підручник для 10 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ, 2018. 224 с.
8. Українська література: 10–11 класи. Рівень стандарту, академічний рівень (зі змінами, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 14 липня 2016 р. № 826). URL: <http://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>.

References:

1. Avramenko O. Ukrainsjka literatura (rivenj standartu): pidruch. dlja 10 kl. zakl. zagh. sered. osvity. Kyiv, 2018. 256 s.
2. Borzenko O. I. Ukrainsjka literatura (rivenj standartu): pidruch. dlja 10 klasu zakl. zagh. sered. osvity. Kharkiv, 2018. 240 s.
3. Derzhavnyj standart bazovoji i povnoji zagaljnoji serednjoji osvity. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Zhyla S. O. Teorija i praktyka vyvchennja ukrainsjkoji literatury u vzajemozv'jazkakh iz riznymy vydamy mystectv u starshykh klasakh zagaljnoosvitnjoji shkoly: monoghrfija. Chernighiv, 2004. 360 s.
5. Kovalenko L. T. Ukrainsjka literatura (rivenj standartu): pidruch. dlja 10 kl. zakl. zagh. sered. osvity. Kyiv, 2018. 320 s.
6. Konceptija “Nova ukrainsjka shkola”: zatv. Rishennjam koleghiji MON Ukrainy vid 27.10. 2016 roku. URL: <http://ru.osvita.ua>.
7. Slonjovsjka O. V. Ukrainsjka literatura (rivenj standartu): pidruch. dlja 10 kl. zakl. zagh. sered. osvity. Kyiv, 2018. 224 s.
8. Ukrainsjka literatura: 10–11 klasy. Rivenj standartu, akademichnyj rivenj (zi zminamy, zatverdzenymy nakazom MON vid 14.07.2016 № 826) / URL: [//mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv](http://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv).

Гоголь Н. В. Искусствоведческий контекст учебников украинской литературы для 10 класса как способ реализации культурологического подхода в школьном литературном образовании

В статье в рамках реализации проекта “Искусство – исполнение желаний” при поддержке Британского Совета в Украине рассмотрен дидактико-методический потенциал действующих учебников украинской литературы для 10 класса (уровень стандарта, 2018) на предмет воплощения рекомендательной рубрики “Искусствоведческий контекст”. Акцентировано на проблеме культурологического подхода как концептуальной основе модернизации современного школьного литературного образования. Доказано, что основные идеи культурологического подхода в процессе изучения украинской литературы последовательно реализованы в литературно-критическом материале, методическом аппарате, иллюстративном материале учебников украинской литературы для 10 класса, рекомендуемых МОН Украины. Проанализированы принципы внедрения рекомендательной рубрики “Искусствоведческий контекст” в разрезе этой проблемы.

Ключевые слова: украинская литература, культурологический подход, школьный учебник, искусствоведческий контекст, осведомленность и самовыражение в сфере культуры, читательская компетентность, искусство живописи.

Hohol' N. V. Artistic context of the modern textbooks of Ukrainian literature for grade 10 as the means of the culturological approach realization in school literary education

In the article the didactic and methodical potential of the modern textbooks of Ukrainian literature for Grade 10 (Level of the standard, 2018) is considered for the analysis of implementation the recommendation rubric “Artistic Context” within the project “Art – it's the realization of dreams” that has held with the assistance of the British Council in Ukraine. The main attention is paid to the problem of culturological approach as a conceptual basis of the school literary education modernization. It is proved that the fundamental ideas of the culturological approach in the process of Ukrainian literature studying are consistently realized in the literary-critical materials, methodical apparatus and illustrative materials of Ukrainian literature textbooks for Grade 10, recommended by Ministry of Education and Science of Ukraine. The principles of implementation the recommendation rubric “Artistic Context” are analyzed in the context of this problem.

Key words: Ukrainian literature, culturological approach, school textbook, artistic context, awareness and self-expression in the sphere of culture, reader competence, art of painting.